

*Крижановська Ольга Володимирівна,
завідуюча відділом естетичного виховання
Херсонської обласної бібліотеки для дітей*

Ярмаркові «обновки» бібліотек Херсонщини

**Огляд-звіт про реалізацію ідей, «куплених» бібліотеками Херсонської області
на Міжрегіональному ярмарку бібліотечних інновацій «Досвід кращих - кожному»
(вересень 2012 р., м. Миколаїв)**

*«Если у вас есть яблоко и у меня есть яблоко, и если
мы обменяемся этими яблоками, то у вас и у меня
останется по одному яблоку. А если у вас есть идея и у
меня есть идея, и мы обмениваемся этими идеями, то
у каждого будет по две идеи»*

Б. Шоу

Формат Південноукраїнського ярмарку бібліотечних інновацій, який відбувся цього рік у Херсоні вже вчетверте, передбачає не лише «придбання» для своєї бібліотеки уподобаної ідеї, «виставленої на продаж» її авторами-розробниками, а ще й неодмінно – звіт про реалізацію під час Ярмарку наступного року.

Дитячі бібліотеки Херсонщини – і обласна, і центральні районні, що за конкурсним відбором брали участь у «інноваційному ярмаркуванні» минулого року – продуктивного «товару» придбали чимало. Тож і звітувати було про що і було чим.

Пропоную вашій увазі стислий огляд, складений за матеріалами звіту, який автор мала честь представляти на цьому професійному заході.

Безперечними «хітами» Ярмарку-2012 стали дві літературні програми, представлені дитячими бібліотеками із Автономної Республіки Крим.

✓ «Чарівний рюкзачок». Літературна програма.

Бібліотека-автор: Бахчисарайська РДБ (АР Крим).

Чарівні рюкзачки від Домовичка-казковичка (реалізація проекту у Херсонській ОБД).

В рамках реалізації придбаної ідеї бібліотекарі відділу обслуговування 1-4 класів Херсонської обласної бібліотеки для дітей впроваджують літературний проект «Домовичок-казковичок», залучивши до співпраці навколишні дитячі садки (*слайд 3 презентації*). У кожен рюкзачок кладуть 2-3 книги, ляльку-«рукавичку» - бажано тематично споріднену зі змістом книжок, поради - інформацію для батьків, як залучити та заохотити дитину до читання. Раз на тиждень бібліотекарі відвідують усі чотири дитячих садка, знайомляться з малюками, пропонують почитати книжечки, які їм передав Домовичок-казковичок. Наступної зустрічі вони обговорюють прочитане, а бібліотекар міняє рюкзачок на інший. Усього підготовлено п'ять тематичних рюкзачків – сучасна українська, російська та зарубіжна література, пізнавальні та розвиваючі книжечки. Щоб маленькі читачі наочно бачили власні результати, їх нагороджують значками Домовичка, які прикріплюють на спеціальну «Дошку досягнень» - вона залишається у садочку на згадку. Спілкуючись з дітьми, виявляючи читацькі потреби малят, бібліотекарі поповнюють новою інформацією кишеню порад для батьків. Ця програма, у версії Херсонської обласної бібліотеки для дітей, розрахована на шість тижнів і передбачає ще й візит малюків до бібліотеки та зустріч із самим Домовичком-казковичком, роль якого виконує бібліотекар.

У дитячому відділі Нововоронцовської ЦРБ Херсонської області завдяки реалізації літературної програми «Чарівний рюкзачок» бібліотекарі отримали можливість не лише стимулювати дітей до читання, рекламувати роботу бібліотеки, керувати дитячим читанням, а й впроваджувати нові методи бібліотечної роботи. Цитую Людмилу Зуєнко, учасницю Ярмарку-2012 із Нововоронцовки: «Почувши виступ Смірної Вікторії Анатоліївни, автора ідеї "Чарівні рюкзаки", я не вагалася ні хвилини. Адже навіть мені, дорослій людині, захотілося взяти до рук ці невеличкі торбинки і дослідити їх вміст, а також прочитати запропоновану книгу та дізнатися, хто ж живе в рюкзачку? Розраховуємо, що "Чарівні рюкзаки" стануть постійними мешканцями нашої бібліотеки і, завдяки їм, навіть ті діти, які не дуже любляють читати, захопляться грою, а згодом і книгами.»

✓ «Вибори у книжковому царстві». Літературна програма.

Бібліотека-автор цієї ідеї - Сімферопольська ЦДБ для дітей. Цю ідею придбали майже всі учасники Ярмарку з Херсонської області!

*Вибори Президента Книжкової Країни
(реалізація проекту в Голопристанській РДБ Херсонської обл.)*

В Каланчацькій районній бібліотеці для дітей перед стартом «виборчої кампанії» був проведений спеціальний захід. «Виборці» - користувачі бібліотеки, ознайомилися не тільки з правами дітей в Україні, але і з загальними правилами та процесом проведення справжніх виборів. Застосування ігрових елементів дозволили зробити літературну програму більш цікавою. Бібліотекарі запропонували читачам взяти участь у виборчій комісії. Із запропонованого бібліотекарями списку популярних літературних героїв діти обирали кандидата, інтереси якого будуть представляти на виборах; можна було, звичайно, «висунути» і свого власного кандидата. Була зроблена виборча скринька та кабінка для таємного голосування, виготовлені бюлетені (*слайд 13 у презентації*). Та найбільші зусилля було вкладено у передвиборчу агітацію. Діти підготували передвиборчу програму для кожного свого кандидата, виготовляли рекламні плакати й листівки. А кандидатами на пост Президента Книжкового царства були, зокрема Гаррі Поттер, Кіт Матроскін, Дюймовочка, Змій Горинич, Карлсон, Баба Яга...

При підсумковому підрахунку голосів результат виявився доволі несподіваним - найбільшу кількість голосів набрав Кіт Матроскін!

22 березня 2013 року у Білозерській районній дитячій бібліотеці також відбулися вибори Президента Країни Книг. Такого масштабу за 10 останніх років тут не пам'ятають! Все тому, що заклик «Всі на вибори Президента «Країни Книг!»» спрацював (*слайд 18*). І спрацював тому, що «довірені особи»-читачі активно провели передвиборчу кампанію. З перших днів після оголошення майбутніх виборів було дуже багато бажаючих представляти своїх кандидатів і стати членами виборчої комісії, але в процесі підготовки вони «розсіялися». То ж претендентів у Президенти залишилося 7. Вибори Президента Країни Книг у Білозерці відбувалися чесно, прозоро і демократично! День видався дуже напруженим. Виборці йшли аж до закриття бібліотеки. Всього у Виборах Президента «Країни книг» взяло участь 300 виборців. За період «виборів» у бібліотеці з'явилося 48 нових користувачів. А Президентом Країни Книг у версії білозерських читачів став Карлсон.

В Чаплинській РДБ першим етапом втілення даної ідеї було розміщення оголошень про проведення «виборів» у дитячій, шкільній бібліотеках та на інформаційних стендах. Дуже серйозно віднеслися до виборів читачі-волонтери, які були членами виборчої комісії. Вони слідкували за порядком, реєстрували виборців та видавали бюлетені. А наступного дня, вранці, волонтери разом із бібліотекарями відкрили скриньку і порахували, скільки ж голосів було віддано за кожного кандидата. Підрахунок показав, що майже одногосно діти проголосували за Гаррі Поттера.

Десять кандидатів у Президенти були представлені виборчими плакатами, прапорцями та книжками на виставці «Читай – та обирай! Про них розповідає автор» в Голопристанській РДБ Херсонської області (*у презентації - слайд 23*). Рекламні оголошення про вибори Президента Книжкової Країни задалегідь були розміщені в холі бібліотеки та в чотирьох міських школах. 12 грудня 2012 року, під час Тижня права, в бібліотеці відбулося голосування, в якому взяли участь усі відвідувачі бібліотеки. Найактивнішими були школярі молодшого віку. За результатами підрахунку голосів «виборчою комісією», сформованою з найактивніших читачів, у виборах на роль Президента Книжкової Країни перемогу здобув Артур (із книги Люка Бессона «Артур і Мініпути»), випередивши на 10% Змія Горинича і на 3% дядю Федора та Мері Поппінс.

✓ **Інтелектуальне караоке (за зразком формату «печа-куча»)**

- це наступна реалізована у Херсонській обласній бібліотеці для дітей «ярмаркова» ідея. Бібліотека-автор - Миколаївська ОБД ім. В.Лягіна.

Нагадаю, що таке Pecha Kucha. Це розроблений у Японії інноваційний формат презентації ідей, який обійшов увесь світ, потрапив і до України. Вимоги до презентації:

20 слайдів по 20 секунд, загалом - 6 хвилин 40 секунд; та ідея (задум, справа), яку потрібно презентувати. Особливість «печа-кучі» полягає в тому, що вона є своєрідним балансом між хаосом, який є складовою будь-якого багатолюдного івенту, та повагою до доповідачів, які часто розповідають дуже цікаві речі. Родзинкою формату «печа-куча» є боротьба за увагу. В Херсонській ОБД за увагу глядачів-слухачів боролись учасники загальноміського конкурсу буктрейлерів. Його фіналісти захищали свої відеороботи у форматі, близькому до формату «печа-куча», під час серії інтелектуальних вечірок «CD і читай! Буктрейлери» у лютому 2013 року (*слайд 29, а також в Інтернеті*¹). Старшокласники - учасники конкурсу отримали також запрошення на прогулянку бібліотекою, під час якої поспілкувалися з керівниками та провідними фахівцями відділів обслуговування. І, судячи із записів на сторінці бібліотеки соціальної мережі ВКонтакте² (*слайд 31*), ця прогулянка сподобалась навіть тим, хто вже не вперше побував у нашій книгозбірні.

✓ **«Книжкові прихистки успішних людей». Літературний десант.**

Бібліотека-автор: Каланчацька РДБ Херсонської області.

В оригінальній версії колег із Каланчацької районної бібліотеки для дітей читачі «десантувалися» прямо на робочі місця успішних земляків, у службові кабінети місцевих високопосадовців. Реалізація Херсонською ОБД придбаної ідеї втілилась у проекті «17-а сторінка нон-стоп»³. Це серія зустрічей з успішними людьми Херсону і Херсонщини, що по-суті і є родзинкою всього проекту. З початку 2013 року на зустріч із читачами до бібліотеки завітало чимало видатних та цікавих особистостей, котрі мають беззаперечний авторитет не лише в Херсонській області, а й на загальнодержавному рівні: народні депутати України і керівники «силових» управлінь у Херсонській області, керівники мистецьких закладів і успішні підприємці... Темою зустрічей у проекті є роль книги у становленні успішної, гармонійно розвинутої особистості. З цього приводу із вуст наших гостей прозвучало вже чимало переконливих аргументів. І найголовніше правило проекту – кожен гість радить топ-5 книг, які варто прочитати дітям (*у презентації - слайди 35-41*).

✓ **«Картина своїми руками». Літературна гра.**

Авторська розробка працівників Чаплинської РДБ Херсонської області.

Ця літературна гра була «придбана» і проводиться, звичайно, із привнесенням власного компоненту, співробітниками відділу естетичного виховання Херсонської ОБД. Бібліотекарі запропонували учасникам гри, читачам молодшого шкільного віку, відгадати персонажів відомих казок за зображеннями, розбитими на пазли. Для кожної команди було заготовлено свій набір пазлів, але отримати усі частини зображення можна було лише в тому разі, якщо учасники команди виконають спеціальні інтерактивні літературні завдання: одне виконане правильно завдання оцінювалося в один здобутий командою фрагмент пазлу. Кожна категорія завдань у грі має по 5 блоків запитань. Який саме блок випадає команді допомагають визначити ігрові кості. Гра закінчується тоді, коли команди з отриманих пазлів складають картину та відгадують літературного персонажа. Хто впорається із цими завданнями швидше – той і переміг.

¹ <http://vbpi.blogspot.com/2013/02/cd.html>

² <http://vk.com/club17438738>

³ <http://www.library.kherson.ua/lw/?p=309>

Картина своїми руками! Всі загадки розгадані – і два нові «портрети» поповнили «галерею» улюблених персонажів наших читачів.

✓ **«Кофе-кошки–Мандельштам».**

Бібліотека-автор: Кримська республіканська установа
«Дитяча бібліотека ім. В. Н. Орлова».

Вистави театральної вітальні Херсонської ОБД

Блискуча ідея наших кримських колег надихнула працівників Херсонської обласної бібліотеки для дітей на справжнісіньку театральну творчість. Маємо в доробку вже три оригінальних заходи, що з успіхом були показані вже по декілька разів – для різних читацько-глядацьких аудиторій та на замовлення.

Першим у поки що триптиху назву театралізований захід «Коктебель. Сонети. Таїтах». Діючі особи – Поет і дві ведучі – у діалогах розповідають про багатогранну постать Максиміліана Волошина, про сторінки його життя, його захоплення, його творчість. Читаються сонети Черубини де Габріак, Андрія Білого, Костянтина Бальмонта, вірші Марини Цветаєвої, Осипа Мандельштама. Усі поезії складаються на «олтар» цариці Таїах (це «жива статуя» - ще одна діюча, хоча і мовчазна особа). Дійство супроводжується відеорядом та записами пісень на вірші поета (слайд 48).

За цією ж ідеєю двері театральної вітальні відчинились для старшокласників та студентів міста, на яких чекала вистава «Херсон. Театр. Мейерхольд!». Три ключових слова, три кольори, декорації, театральний грим - все для того, щоб у незвичайні формі представити сторінки життя видатного режисера, який працював в Херсоні в дореволюційні часи (слайд 51).

«Цветы. Марина. Сердолик». Поетичний букет було присвячено 120-річчю від дня народження Марини Цветаєвої. Прем'єра заходу відбулася у жовтні 2012 року під час проведення міського семінару працівників шкільних бібліотек на базі навчально-виховного комплексу № 51 м. Херсон. Поетична вистава розпочинається піснею Земфіри «Я полюбила Вас, Марина Цветаєва». Перегортаються сторінки спочатку щасливого, а потім трагічного життя великого поета, читаються її вірші, які відтворюють сильні та неповторні почуття. Три дійові особи – Поет, Ведучий, Муза – поступово складають букет із тих квітів, які згадуються у віршах Цветаєвої. Ці квіти до початку заходу вкладені у поетичні збірки, що експонуються на виставці і, таким чином, вже й сама виставка перетворюється із тла вистави на її невід'ємний компонент. Інтерактивна частина: кожен глядач отримав на вході рядки із віршів Марини Цветаєвої, присвячених Пастернаку і Мандельштаму, Ахматовій і Маяковському. Рядки з'являються на екрані – і кожен глядач перетворюється на учасника вистави через це своєрідне поезокараоке. Запалюються свічки на виставці і на столі. Поет звертається і до залу, і до великого дзеркала, яке теж немовби діюча особа: наприкінці завіщується темним прозорим шарфом...

Ярмарок «БібліоКре@тив-2013» приніс нові «обновки» практично у всі відділи обслуговування Херсонської обласної бібліотеки для дітей. А це означає, що протягом наступного бібліотечного сезону будуть написані нові сторінки до традиційного звіту перед колегами. Адже кожному авторові цікаво – як-то його ідея «приживеться» на новому місці, які плоди принесе у нашій спільній справі заохочення дітей до читання.